

Sovětská zima a náčelník Apačů

ALR

Vlasta Lišková

Dauphin

Sovětská zima a náčelník Apačů

Vlasta Lišková

Vydání této knihy podpořilo MK ČR částkou 27 tisíc korun českých
v rámci programu *Podpora vydávání uměleckých debutů české litera-
tury*

© Vlasta Lišková, 2019/20

© Dauphin, 2019/20

ISBN 978-80-7272-480-2

ISBN 978-80-7272-482-6 epub

ISBN 978-80-7272-483-3 pdf

ISBN 978-80-7272-485-7 mobi

Všem našim, aby viděli, že jejich život nebyl marný - byl zajímavý a stál za to.

Milý čtenáři,

ve své shovívavosti rač prosím přetrpět prvních pár desítek stran této knihy. Vypravěčka se s rostoucím věkem jistě přiučí tajům gramatiky a stylistiky, jejichž znalosti se jí na prvních stránkách vzhledem k útlému věku nedostává...

Autorka

KAPITOLA 1 (1967–1977)

TANKY, HVĚZDY, MOTÝLI S OTRHANÝMI KŘÍDLY A RODINNÁ BOHOSLUŽBA KOLEM RÁDIA...

ROK 1967

šli jzme s tátou domů od druhé babičky
a už byla tma
a nebe bylo krásně černý
nebo modrý já nevím to se nedá poznat
a hvězdy strašně moc svítily
táta říkal že už mě na koni za krkem nebude moct vozit
že už sem velká holka
a zpívali jzme jim hvězdičky dobrou noc já už du spát

* * *

ROK 1968

moc se mi líbí motýli
tak sem jich pár chytila a zavřela do králikárny protože mi chtěly uletět

ale oni utekly protáhly se mezi dráty dvířek a oškubaly si křídla
naši říkaly že asi umřou protože křídla už jim nedorostou a taky
jsem jim setřela pil

já jen chtěla aby zůstaly se mnou

* * *

máma je pořád v nemocnici v plzni
táta za ní pořád jezdí
miminko je pořád v nemocnici v aši
není mu dobře

prý mu chybí maminka

babička se zlobí že se furt musí o všecko starat sama
druhá babička a strejda bydlí jinde

* * *

21. srpen 1968

táta říká že to je konec

že babička říkala že rusové to tak nenechají ale že on jí to nevěřil
že neví jestli se dostane za mámou do plzně

a že je teď až plná tanků a aby babička nechodila na nákup

babička mu řekla že už takových tanků viděla a rusů taky za války
a že si před nimi nesedne na zadek

že mě veme do města sebou a že mě kdyžtak schová pod sukně a že
kdyby si někdo dovolil že mu ukáže

* * *

máma už je doma a miminko taky

táta ji přivezl a říkal že z vlaku viděly jak na poli honily ruský vojá-
ci zajíce a chtěly je zastřelit ale žádnýho netrefily

že mají hlad protože lidé jim nechtějí dát jídlo že sou okupanti
a dobře jim tak

že moc držely palce těm zajícům

* * *

je docela legrace že obě naše ulyce se jmenují po stromech
i ta kde bydlíme my i ta kde bydlí babička a strejda (od táty)

to je fakt dobré pro lišky

* * *

hurá, už jsem světluška to je malá skautka
až budu velká budu velká skautka
máma byla taky skautka ale strašně dávno
a potom skauti nebyly táta říká že komunisti je nechťely
máme klubovnu a já tam chodím na schůsky
ale na tábor sem pří moc malá když jeztje nechodím do školy
ale za rok až půjdu do školy budu moct jet taky

* * *

máma se naštvála protože jsem krmila miminko v kočárku trávou
prý ho nemám ráda a závidím mu a to není hezké
ale králíky krmit trávou můžu a rostou a nikdo neříká že jim závi-
dím a není to hezké
já si stejně myslím že je tráva zdravá vzlašť pampelišky

* * *

leden 1969

táta říká, že v praze se nějaký student upálil
(kvůli ruským tankům)
protože lidem už to začlo být všechno jedno
já bych to nedělala
já bych rači na ty tanky hodila bombu!!!

* * *

červenec 1969

ameryčani viletěly až na měsíc
všichni jsou z toho celý pryč
dokonce i máma dovolila abysme šli všichni i s ní koukat na televizi
k tátovu kamarádu i když nemá televizi ráda říká že žere čas
mně se to líbý ale nevým co všichni vyšilují
vždyť měsíc je hvězda co je nejbliž (i když je to měsíc a ne hvězda,
ale mně to přijde stejné)
a když mají lidi dost velkou raketu proč by tam nedoletěly
to slunce to je fakt daleko! a ty hvězdy co vipadají tak malí ještě dál

* * *

srpen 1969

světlužky a skauti měly táborák tak nás tam někdo svezl abych byla aspoň u táboráku když ne na táboře

zpívali jzme písničky ty americký co já ráda a co je doma zpívá táta o kovbojích a tak u táboráku na zahradě když si pečeme buřty (a taky někdy v ložnici před spaním kde spí naši a já a miminko jen babička spí v kuchyni)

vedoucí se všichni bavily o těch tancích co tady furt sou že už asi neodjedou

* * *

táta říkal že jeho tatínkovi mému dědovi

chtěl kdysi po válce jeden rus když je rusové osvobodily sebrat hodinky a řekl mu davaj časy

a on se ho zeptal jestli přes hubu nechce

a on řekl nět a šel pryč

babička na to říkala že by jim ale někdo dát přes hubu mjel

táta říkal že by s toho bilo akorát krve prolytí

máma říkala že se to musí nejdřív celé podělat zevnitř z ruska

* * *

už nechodím na světlužky protože nejsou schůsky

to je škoda já mám schůsky ráda

* * *

ŠKOLNÍ ROK 1969/1970 (1. TŘÍDA)

už půjdu do školy je tam i paní učitelka co jsme ji měli na světlužky
a učí tam taky máma ale teď neučila protože byla nemocná
potkali sme paní učitelku a já se ptala kdy bude zase schůska a ona
říkala že neví ale že teď ne a divně se usmívala

* * *

tak už chodím do školy a máma taky před tím byla furt nemocná
mám jinou paní učitelku než sem mněla na světlužky
táta taky učí ale na jiné škole velké děti
babička hlídá miminko

* * *

paní učitelka je hodná
akorát říká že nemám říkat jsem ale sem
ale naši říkají jsem a oba jsou češtináři
a taky mají žvdycky pravdu
nebo skoro žvdycky
a navíc jsem je hežčí než to trapný sem
tak budu stejně říkat jsem
nebo nebudu říkat nič

* * *

listopad 1969

paní učitelka nám vyprávěla o křížníku auroře a řínové revoluci co
byla

7 listopadu v rusku

a že to bylo aby byl komunismus a všichni se měli dobře
a že v komunismu všichni dostanou všeho stejně a budou šťastný
jenže lidi se přece pořád hádají kdo má lepší auto a tak a závidí si
tak myslím, že by si stejně něco vymyslely aby si mohly závidět
a já závidím taky ale, jen trošku (i když auto ne)
ale myslím že by to byla děsná, nuda, kdyby všichni měly všechno
stejně a že, by to doopravdy nikdo nechtěl
nevím jestli tomu paní učitelka fakt věří
nejlíp je prý v sovětském svaze a to je náš vzor
jenže kdyby byl náš vzor tak, by nám sem neposlal tanky

* * *

máme lampy jónový průvod na oslavu, té revoluce
ty lampičky sou po tmje krásný, ale proč slavyt něco tak blbého

* * *

miminko je holčička a já jí říkám jl
ještě neumí mluvit ale dělá různý zvuky,

* * *

musela sem při hodině na vc, a jedna holka taky
seděly jsme tam na záchodech a bavily se
a ona říkala že má na sobě, ruskou sukni
a já to nevydržela a řekla že rusové sou, naši nepřátelé
protože to sou
ale pak sem se bála abych neudělala průšvih našim
tak sem si řekla že jestli to, řekne paní učitelce řeknu že sem říka-
la že rusové jsou naši přátelé a že se přeslechla
ale nic paní učitelce neřekla tak mě asi neslyšela

* * *

celá škola měla cvičení, co se má dělat kdyby začla válka
nejdřív nám promítly takový film se strašidelnou hudbou,
pak jzme si zkoušely nasadit plynové masky a utíkat do sklepa
jedna holka začla brečet že nechce, válku protože si myslela že je
to doopravdy
já věděla že to není doopravdy ale nelíbilo se mi to

* * *

paní učitelka říkala že to cvičení nebylo jen tak pro zábavu
že to bylo protože nás chtějí ameryčani rozbombardovat
ale já mám ameryčany ráda a je tam prateta a prastrejda co tam
utekly,
a taky nevím proč by nás chtěli rozbombardovat
(to spíš chtějí rusové rozbombardovat je když i nás takhle přepadly)
táta říkal že mu někdo řekl že teta a strejda už sem nepřijedou
strejda nemůže protože, by ho zavřeli
a teta prý strašně vynadala československému velvyslanci

* * *

ptala jsem se našich jestli byzme mohly, jít teď o vánocích do koste-
la až tam bude mše protože, je jinak zavřený že mi slíbili že mě tam
vezmou, až budu věcí a ukážou mi betlém co už jsem kdysi viděla
s andělem co kývá hlavou když se do něj hodí peníze

a oni řekly že, by to nebylo moc moudré že, v tomhle hnízdě zná každý každého a že, by je za to že, by je někdo viděl v kostele taky mohly vyhodit ze školy tak jako jejich kolegyni tak že, rači ne že, by mje nechaly chodit ve škole na náboženství protože je to taky vzdělání ale že, by mi to mohlo pokazit budoucnost v naší třídě chodí na náboženství jen jeden kluk a děcka na něj koukají jako že, je divný

naši říkají že, stejně pana faráře stejně co nevydět ze školy vyženu protože ho tam komunisti nechtějí a že, mu to náboženství úplně zruší

že, až není morava, kde si to tak hned nedovolí

* * *

dostala jsem vysvědčení s jednou známkou

bála jsem se, že dostanu pětku ale dostala jsem dvojku asi kvůli tomu, že když se snažím psát hezky hrozně mi ztuhne ruka a písmenka vypadají hnusně

škoda, že nemám jedničku většina dětí ji má

ale jsem ráda, že jsem nepropadla

a, že mě neposlaly do zlášni školy kam posílají děti co jim to nejde

* * *

dneska je výročí osvobození sovětskou armádou a malujeme tanky s hvězdičkama

už mi fakt lezou na nervy ty tanky a křížníky a stejně neumím kreslit

teď se mi to při obtahování rospilo ale vůbec, mi to nevadí

hvězdičky mám moc ráda ale tyhle ne

* * *

děti ve škole se mi smály, že divně mluvím

táta říkal, že sem objeť pomněřů jako dcera dvou češtinářů a vnučka babičky co je češka ale mluví spisovnou moravštinou

máma říkala, že divně mluví oni a ne já

babička říkala ať se na ně, vykašlu

JL už taky mluví ale dřív zpívala než mluvila

jednou si prostě sedla a začla zpívat skákal pes na ta ta ta

ale hrozně hezky

* * *

ŠKOLNÍ LÉTA 1970/1973

Naučila jsem se básničku o kohoutkovi co ztratil svoje kikirikí a šel ho hledat do světa.

Máma říkala, že bych to měla zarecytovat nějakému obecenstvu tak to domluvila ve škole a s tátou mi nakreslily a vystřihly z papýru zvířátka která ten kohoutek potkal a já jsem to celé zahrála, dětem v prvních třídách.

Mě to bavilo ale jestli ty děti to nevím.

* * *

prosinec 1970

Naši říkali, že to, že máma byla nemocná bylo štěstí v neštěstí, že jinak by se do toho všeho namočily taky a teď by byly v průšvihů. Ale, že stejně vyhazují hlavně komunisty co byly v padesátých letech hajzlové a teď najednou děsný ydealysti a to je v jistém smyslu po etycká spravedlnost (nevím co to je).

* * *

Paní učitelka se nás ptala čím chceme být
děcka říkala, že družstevníky a horníky a letci.

Je to trapné (ne ty letci a horníci ty jsou stateční a zemědělství nás všechny živý to je důležité).

Ale je to trapné protože všichni řekly přesně to o čem, mluvila paní učitelka.

Já bych chtěla být amerycký president
protože to by si na naši zemi nikdo nedovolil a nepřepad nás,
(nebo bych aspoň chtěla velkého psa jako třeba dogu aby, si nikdo nemohl dovolit ani na naši rodinu.)

Ale když se paní učitelka ptala mě řekla jsem, že nevím protože, vím že se to říkat nesmý.

* * *

Prý teď máme říkat paní učitelce soudružko učitelko
mě to nějak nejde dopusy.
Platí to pro celou školu

máma, se vzteká že ona není ničí souška.

* * *

Máma říká, že to ona naučila babičku číst knížky a chodit do kina, že babička si myslela, že nesmí protože, by mrhala časem.

A teď chodí babička a táta

máma ne někdy, jde taky strejda co je tátův bratr.

Babička se sice na Vinetua tak jako ošklíbá ale já myslím, že ji ve skutečnosti bavý.

Vrhá ošklivé pohledy na tátu když dělá v kině indiánský pokřik a všechny nás ruší.

* * *

Šly jsme s JL a tátou na parkoviště u kašny Géta, že nás táta bude učit jezdit na kole. Když jsme šly zpátky naší ulicí, táta začal křičet na tři kluky co tam kopaly do něčeho bílého kulatého a řekl mi ať odvedu JL domů aby se nebála.

Pak večer vypravoval babičce a mámě a mě, že to byla lidská lepka. Že je určitě s toho starého německého hřbitova co byl celý spustlý a teď komunisti vymyslely, že tam postaví tenisové kurty. Že, s lidmi z muzea táta odvez ty nejvzácnější náhrobní kameny do zahrady muzea a pak komunisti všechny hroby vybagrovaly. Že je to hrozná barbarství a navíc hloupost když Aš nemá kulturních památek zrovna moc.

Ale mě víc vadí to, že vybagrovaly ty lidi i když mrtvé než ty kameny i když jsou vzácné.

Máma řekla, že to jsou celý komunisti – plná pusa zářných zítřků lidstva ale žádná úcta k opravdickým lidem.

Babička řekla, že teď si tam budou na hrobech pinkat míčky a chlastat.

* * *

JL se to o té lepce taky dověděla a vůbec ji to nevzrušilo. Ona je takový vjedec. Všechno děsně zkoumá. Říkala, že je to jak skořápka od šneka ale ten ji má navrch a lidi vevnitř. Já si hned myslela, že by se jí nebála. Já se v noci někdy bojím té princezny z pohádky Boženy Němcové co celá zčernala a trhala lidi na kusy, ale téhle lepky taky ne.

* * *

Táta tu lepku zakopal na zahradě. U plotu pod keřem. Nikomu nám to nevadí. Jen doufám, že ji tam nenajde veřejná bezpečnost nebo si bude myslet, že jsme někoho zavraždily a uřízly mu hlavu.

Táta říká, že ji zakopal pijetně. To asi znamená uctivě?

Já si myslím, že správně by se při tom měl někdo pomodlyt. Ale nikdo nejsme vjeřící. Tak co se dá dělat. Aspoň má ten mrtvý člověk klid. Jestli mu nevadí, že ostatní kosti má někde jinde.

* * *

duben 1972

Četla jsem v ábíčku, že se v pražské zó narodila malá gepardata.

Mít geparda by se mi líbilo to by si na mě teprv nikdo netroufl. Nebo taky Irského vlko dava.

V ábíčku čtu ty obrázkové příběhy táta říkal, že se jim říká komyx. Jako čtyřlístek, ten mám taky moc ráda ale tyhle jsou ještě víc dobrodružný.

* * *

Byla jsem zase s tátou a babičkou v kině na Vinetuovi. JL je na to ještě moc malá. Moc se mi to líbilo. Mě moc nebavý pohádky když tam nejsou draci, a koně, a meče, nebo tak. A taky se mi nelíbý když to špatně dopadne. Už jsem přečetla víc knih než děti u nás ve škole ale stejně mě nejvíc bavilo tohle kino. Táta říká, že Vinetú je taky kniha ale, že bych jí ještě nerozuměla, že mi ji půjčí až budu vědčí. Tch!!!

* * *

Pořád jsem mluvila o těch indijánech a táta si ze mě dělal legraci a říkal Vinetúr a olda šetrnej. Já se vztekala. Máma nám objema vinadala a řekla tátovi ať mi to radči pořádně vysvětlí když se jako kluk učil tu angličtinu.

Táta vysvětluje rád tak mi řekl, že Vinnetou není vůbec anglicky, že Vineta bylo záhadné staré Slovanské město na severu u moře a, že si to Karel Máj asi vypůjčil ale aby to bylo víc zvnešené dal tam dvě n a ou. A na začátku se píše velké V proto, že je to jméno.

Ale, že olda šetrněj je fakt anglicky. Old znamená starý. Shatter je drtící a píše se to sh a dvě t proto, že je to anglicky. Hand je ruka a tady se myslí pjest. Oba kusy mají na začátku, velké písmeno proto, že je to jméno. A čte se to ould šetrhend proto, že tak se čte angličtina.

Tak si to teď natrénuju a už to vždycky napíšu i řeknu správně!

* * *

Ve škole všem zakázaly nosit kříšky. A taky kluci nesmý mít dlouhé vlasy. Tátova škola to dělá taky a táta nesouhlasý s kříšky ale souhlasý z vlasy. Mámu to štve obojí.

* * *

Už jsem ty knížky o Vinnetuovi doma našla. Jsou tlusté ale stejně je přečtu! Je tam toho víc než ve filmu a to mě baví.

Taky čtu Rychlé Šípy. Ty mě taky baví. Ty se čtou dobře proto, že jsou to taky komxy. A ještě čtu různé jiné věci v obrázcích, co jsou v časopisech co je bereme. Baví mě, že to přečtu hrozně rychle ale pak už mě nebaví, že si všechno co tam je už hned pamatuju. Vinnetoua budu aspoň číst dlouho.

* * *

Viděla jsem děcka jak si hrála na Vinnetoua a křičela na sebe paf paf jsi mrtvej!

To je pěkná blbost, Vinnetou a Old Shatterhand byly ušlechtilý a nechtěly, aby byl někdo mrtvej, ale chtěly všechny zachránit.

Ty děti tomu vůbec nerozumí. Tomu autorovy Májovi, by se to určitě nelíbilo.

Mně to štve, taky.

* * *

Máma řekla, že se nedá nic dělat, že jiskrám jsem sice unikla, ale bude mně muset přihlásit do pijonýra abych se pak jednou měla šanci dostat na školu.

Já na školu nechci téhle mám až po krk radči, si chci doma číst a do pijonýra se mi taky nechce.

* * *

Jsou vánoce. My vždycky nejdřív večeříme pak u stromečku zpíváme koledy s kytarou co, na ni hraje táta a pak vybalujeme dárky. Nejhezčí je zpívat ty koledy to, člověk ještě dárky nemá a těší se na ně. Vždycky je zpíváme strašně dlouho.

Před večeří nám táta četl o narození Ježíška z knihy. Říkal, že to není bible, ale vyprávění o bibli a, že tu knihu honem ještě koupil než, jim ji v knihkupectví komunisti zabavily.

Dostala jsem od Ježíška, ale vím, že od našich hodinky. Velké pánské abych na ně dobře viděla říkala máma. Ale nejsou na nich čísla ani normální dokonce ani ta římská jenom, čárky.

* * *

Ve škole pořád zpíváme. A to mě baví když zíváme spolu ne když chtějí abych, zpívala sama to mám trému.

Líbý se mi lidovky, ale taky furt zpíváme ty nadšený budovatelský co jim naši říkají vypalovačky o pijonýrech a pracujících atak. Ty mně štvou proto, že jsou všechny o tom jak se tu máme dobře. Dodela mě bavý partyzán proto, že je dobrodružný, ale taky mně štve proto, že je o rusech.

* * *

Pojedeme do Bulharska. Babička řekla, že bychom mohli aspoň jednou v životě vypadnout jako rodina k moři a, že ona si od nás doma aspoň odpočine.

A taky pojedeme na svadbu! Já na žádné nikdy nebyla. Žení se náš strejda s Prahy je to bratr mámy. Pořád se nic neděje a teď tohle všeko!

Strejda už jednu svadbu měl, ale máma říká, že to špatně dopadlo. A že máme v Praze bratrance, ale búchví kde. A pak byl strejda léta sám a teď si našel nevěstu.

* * *

Naši řekli, že bychom se mohly naučit aspoň pár Bulharských slov. Je to podobné Ruštině a Ruštinu má máma vystudovanou teď, ji zrovna neučí, ale mohla by.

(Ona ji učit nechtěla ale, když šla na vysokou školu chtěla tam studovat Češtinu a Dějepis. Ale oni jí řekli dáme vám Matematiku a Fyziku. A to máma nemá ráda a já taky ne. Tak řekla, že ne a oni řekli dobře, Češtinu, vám dáme ale Dějepis, ne dáme vám Ruštinu. Máma řekla, že ano, protože počty fakt nechtěla. A říká, že Ruština jí nevadí protože, jazyk za nic nemůže to ty lidi. A obyčejní Rusové, že jí nevadí spíš je jí jich líto, že musí v tom Sovětském Svazu žít.)

Tak nám naši řekli, že zmrzlina se řekne sladolet. A máma řekla, že mě při tom může taky trochu naučit azbuku, že ji budu co nevidět potřebovat až začneme, ve škole Ruštinu.

Pak mi ukazovala, že ž vypadá jako ježek a chtěla mi ukázat i další písmena ale já utekla proto, že se nechci i doma pořád něco učit.

* * *

Měly jsme pionýrský slib a měly jsme tam všichni říkat, že budeme budovat socijalizmus. Tak jsem to neříkala doopravdy jen, jsem si něco brblala a *hodně*, myslela na to, že to nechci. Ale nelíbí se mi to! Vinnetou by to neudělal.

Máma říkala, že vybrala to nejmenší zlo, že je to turistický odíl a ten je skoro jako skauti a aspoň, budu na čerstvém vzduchu.

* * *

srpen 1972

Tak jsme byly na té svadbě v Praze! Bylo to zajímavé. Máma říká, že je škoda, že byla jenom na radnici. Teta je moc sympatická a jmenuje se, Helenka. Měli jsme i hostinu ve velkém hotele. Babička říkala, že je teda stylové mít ji v baráku, co je stalinovo baroko a jmenuje se inter nacija jako ta sovětská pomoc. Tomu nerozumím. Ale byly tam taky naši dva nový bratrance s jejich tatínkem

a maminkou co je sestra tety a my si v křeslech na recepci spolu hrály. Jsou starý asi jako mi, ale vždycky nás přepraly! Strejda nás pak vzal do zó. Táta měl JL za krkem, ale mě už bolely nohy a strašně jsem zlobyla i když tam byly ty béžový divoký koně co se mi moc líbý. Druhý den nás vzal strejda do pražského hradu. Na výstavě obrazů dýchal na budík, co ukazuje vlhkost, abysme viděly jak funguje! a pak řekl hlídačovi co mu chtěl vynadat, že to udělala JL.

* * *

U moře bylo taky moc hezky. Naši se tam domluvili a smáli se tomu a říkali, že Česko – Rusko – Bulharsky a, že slovan všude bratry má. Mámě se moc líbilo, že to moře nebylo vůbec černý, ale mnohobarevný podle toho jestli, bylo ráno nebo večer a podle počasí. Taky tam byl takový zajímavý cihlový kostel a táta říkal, že je to jiná církev než katolická u nás ale východní.

Taky jsme se obě (JL a já) svezly na oslech – takových mrňavých. To se mi líbilo i když jsem hrozně drncala. Bylo to jako v Karlu Mayovi. A sluníčko a písek a teplo, se mi líbily taky.

Máma se jen trochu zlobila proto, že táta musel chodit večer pít s tím pánem co jsme u něj bydleli – říkal, že je to v Bulharsku otázka mužné cti. Já mám čest ráda je jí plný Vinnetou.

* * *

JL si chce pořád hrát na školu. Strašně se chce učit. A když jí to nejde třeba, nemůže trefit tvar písmenka tak se hrozně vzteká. Já pak řeknu, že si s ní hrát na školu nebudu a máma mi nařídí, že musím. A ona se za chvíli zase vzteká. To je nefér (od mámy)!

Ale JL to má taky blbý. Ona by si se mnou chtěla hrát a mě hraní nebaví rači, si čtu. Ani s ní nechci hrát karty nebo hry když je nemocná, protože mě to nebaví a to je ode mě, hnusné.

Občas se pereme, ale když dostává jedna na zadek druhá na mámu která to dělá ječí. Jedna za všechny... (jako tři mušketíři).

* * *

Začli jsme se ve škole učit ruštinu. Všechna písmenka. Máma říká, že je to hodně stará abeceda tak ať se nevztekám, že mi moc nejde. Táta říká ať si jí považuju proto, že ji vymysleli Cyril s Metodějem jen, ji během dějin trošičku předělaly.

Máma mě ji učí, ale píše písmenka trochu jinak než paní učitelka tak, mi paní učitelka vynadala. Řekla jsem jí, že to dělám podle mámy, ale ona řekla, že to musím dělat podle ní. Ale já to chci dělat podle mámy. Navíc je to od ní hnusné když je máma její kolegyně. Tak jsem jí to napsala jak chtěla, ale schválně, hrozně ošklivě do vlnovky nahoru a dolů. Ona to pak všechno opravovala. Dobře jí tak. Je

to fuk stejně krasopis neumím s tou mojí stuchlou rukou. Asi jak mám ze školy nervy.

* * *

vánoce 1972

Tak zase jsou vánoce a máme kapra v plechové vaně co jí babička říká necky ve sklepeš kterému babička říká prádelna, protože tam kdysi právala prádlo.

Když jsem byla malá naši mi vždycky říkali, že ten kapr uplavál kanálkem co je tam v podlaze, ale mně už dávno došlo, že ho vždycky sníme.

Tak jsem tam za ním šla a zpívala mu na rozloučení mí potěšení protože, je mi ho líto a to, že ho sníme mě ani trochu netěší.

* * *

Dostala jsem foťák! Táta říká, že na svitkový film na 16 obrázků. A koupil mi k tomu dva černobílé filmy protože, barevné jsou strašně drahé. Říkal, že je jen takový plastový, ale, že se na něm naučím fotit a nastavovat clonu a tak.

* * *

Zase to strašně bouchá u hranic. A teď je nový rok tak nevíme jestli, někdo utíkal proto, že doufal, že teď bude pohraniční stráž opilá nebo tam jenom vojáci slaví a pálí ze samopalů a taky rachejtle nebo se tam nějaké srnky zamotaly do těch drátů. Ono se tam u hranic střílí každou chvilku a taky to tam bouchá a my to v noci docela slyšíme, protože naši říkají, že je to k hranici od našeho domu tak půl hodinky.

Je tam takovej ten vysokej plot z ostnatého drátu ještě nahoře zahnutej a Aš je tím směrem k Západnímu Německu, celá omotaná. Lidi tomu vždycky říkají, že je něco buď, před dráty nebo za dráty (jako u nás nebo na západě).

Ve škole říkají, že je to proto aby na nás nemohli nepřátelé, ale mně je jasné, že je to abychom my nemohli ven. A jaci nepřátelé, já přece vím, že tam za dráty v Německu bydlí naši přátelé strejda Willi a teta Lenchen co tu u nás byli na návštěvě.

Ale jestli tam na hranicích péesáci zrovna teď o vánocích někoho zabili tak je to pěkně, nechutné (ať jsou to lidi nebo srnky).

* * *

Ty Rychlý Šípy mám ráda, ale někdy mě už taky štvou, dělají pořad nějaké soutěže o to kdo si čistí zuby a dělá dobré skutky a když si jednou neumeju zuby je to trapas a hned mi to chybí v tabulce. A psát dobrý skutky do tabulky mi přijde hloupý a bobříky bych ni-

kdy všechny neuločila a přišla bych si nemožná. A Mirek Dušín furt všechno ví a má vždycky pravdu!

Máma se tomu smála a říkala, že já mám taky vždycky pravdu. Ale to není pravda pravdu vždycky mají, babička nebo ona, my ostatní nikdy!

Mám stejně radši Vinnetoua. Táta ho teď furt zhazuje a říká mu Vinetúr i když ví, že mně tím štve.

* * *

JL je pěkně vzteklá když jí něco nejde. Postaví se a začne dupat. Máma jí

naplácá a ona se jde vyvztekat jinam. Pak máma vynadá mě jako, že jsem ta starší a zavinila jsem to já. Furt stejně nefér!

* * *

Večer vždycky sedíme a posloucháme rozhlas. Já mu říkám Vojsík proto, že je to Hlas Ameriky a to se anglicky řekne vojs.

Máma se směje a říká, že je to naše rodinná bohoslužba a tranzistorák je náš oltář. Ale naši asi nejsou věřící táta říká, že je ateista a, že to znamená, že v boha nevěří, ale smál se, že u nich ve škole když se dělal výzkum jestli někdo věří v boha tak jeden učeň napsal, že někdo musí bejt kdo s tím hejbe.

Máma říká, že je ředitel školy kdysi všechny najednou odhlásil z katolické církve a smála se mu proto, že to nejde když je pokřtěná tak už je katolík napořád, ale do kostela nechodí tak asi nevěří taky.

* * *

Šly jsme s JL za mámou ať nás naučí, se modlit, protože si myslím, že by to měl člověk umět i když tomu nevěří. Ona na nás začla nějaký andělíčku můj strážníčku tak jsme se naštvaly a šly zase pryč. Copak jsme malý děti? A dobře víme, že existuje ta modlitba co se jmenuje, Otčenáš a je strašně stará.

* * *

Máma nám zase vyprávěla jak byla v tom vlaku co ho tátův strejda z Ameriky (co nesmí přijet) ještě s nějakými železničáři, unesl a jak tam strejdu potkala.

Říká, že je to největší dobrodružství jejího života.

Jezdila tehdy na gymnázijum do Chebu a vždycky jela domů vlakem který jel z Prahy, až do Aše. A jednou zrovna když se nestihla nasnídat ani naobědvat a už byla skoro v Aši a už šla ke dveřím, že za chvíli vystoupí vlak místo aby začal brzdit jel čím dál rychleji.

Máma si řekla to by byla legrace kdybysme přešli až do Německa, protože tam pořád ještě byly, staré koleje.

No a ten vlak si to tím směrem hnal a péesáci co tam na nádraží hlídali proto, že na hranici ještě nebyly ty drátěné ploty co jsou tam teď za nimi střileli proto, že nevěděli co mají dělat a nějakí lidi z toho vlaku ještě honem vyskočili, ti co se báli, ale mámě se to strašně líbilo a říkála si doufám, že nás nikdo nezastaví.

Pak k těm dveřím kde stála přišel nějaký pán, a chytil za záchranou brzdu a máma si říkála jé, on to chce pokazit, škoda.

Jenže pak viděla, že tu brzdu odšrouboval a, že má v ruce pistoli.

A pak začal říkat lidem co tam byli, ale ona tam vlastně byla jen máma právě přejíždíme hranice Československa, ale nebojte se kdo bude chtít bude se moci, vrátit.

A máma koukala na tu pistoli a říkála si co se dělá když na někoho míří pistolí? dávají se ruce nahoru, ale já je nahoru dávat nebudu nejsem, blázen. (To bylo fakt jak z Vinnetoua.)

Za chvilku dojeli na první německé nádraží a lidi se vyhrnuli k okýnkům a Němci jim řekli, že mají zůstat ve vlaku, že vlak je české území a, že oni seženou někoho kdo to všechno vyřídí,

a ptali se kde je mašinfýrer, ale někteří lidé se lekli a mysleli, že chtějí zavolat fýrera to jako, Hitlera. A strašně se báli proto, že se pořád ještě báli Němců kvůli válce která teprv nedávno skončila.

Někteří pak říkali, že na ně ti Němci co se přišli na vlak podívat ošklivě koukali a něco na ně pokřikovali, ale máma říkála, že jim nosili bonbóny a přišli jí moc milí.

Tak tam s vlakem stáli a máma šla do kupé se spolužáky a bavilo jí to pořád víc, jen měla hrozný hlad proto, že předtím možná dokonce ani nevečeřela.

Pak přijeli Američani s nákladáky, že je vezmou do svých kasáren u hranic proto, že oni taky hlídají hranici, ale z druhé strany.

Někteří lidé se zas báli, že je postřílejí, ale máma si to děsně užívala kromě toho hladu.

Když lezli na ty nákladáky jeden voják dal její kamarádce, a jí podržet pušku když pomáhal holkám vylézt nahoru a tak se ho zkusily Anglicky zeptat co kdyby ho zastřelily proto, že se učily ve škole anglicky a on jim řekl, že ta puška stejně není nabitá.

Pak je v kasárnách nakrmili a nechali vyspat a přijelo tam rádio svobodná Evropa a ptalo se kdo chce zůstat a máma je naštvála proto, že s nima nechtěla vůbec mluvit proto, že dědeček s babičkou o nich říkali, že jsou hloupí a nemají soudnost, že vždycky v rádiu o někom mluví a ti lidé pak z toho mají doma průšvih.

A pak je rozdělili na ty co tam chtěli zůstat a na ty co se chtěli vrátit, a máma se chtěla vrátit proto, že nechtěla aby babička s dědeč-

kem měli průšvih a aby pražského strejdu jejího brácha vyhodili ze vysoké školy (oni ho pak stejně vyhodili za to, že je nekolektivní, ale za to máma nemohla).

A pak je naložili do autobusů ty, co se chtěli vrátit a odvezli na hranice.

Na hranicích byly policajti a Pavel Kohout ten spisovatel jako novinář a chtěli vědět jak, jim tam ti imperialisti ubližovali a máma je naštvála tím, že řekla, že vůbec ne, ale jinak se s nimi nechtěla bavit a pak si pro ni přišla babička a pak musela podepsat protokol a pak šla konečně domů.

Ta její kamarádka s tou puškou byla strašně nadšená svazačka z českého svazu mládeže a byla tam dokonce ve svazácké košili a i ta byla celá špatná, protože po ní chtěli říct jak tam na ně byli zlí a ona věděla, že ne.

No a když začla máma chodit s tátou a vyprávěla mu to dozvěděla se, že ten pán s pistolí byl jeho strejda doktor a, že ta pistole byla rozbitá proto, že to byla pistole tátova tatínka co ji táta znal a která nestřílela a dědeček, ji dal strejdovi na tu cestu.

Pak dědečka i babičku zavřeli za to, že o všem věděli a strejdu s tetou před tím než utekli neudali, ale o pistoli našťestí, nevěděli.

* * *

prázdniny 1973

Letos jsme jely zase k moři, ale ne do Bulharska, ale do Východního Německa. Je tam ostrov co se jmenuje Rujana, protože je to staré slovanské území, ale Slovani tam vyhynuli. Němci jí říkají Rügen. Byli jsme tam všichni kromě babičky. Ale pražský strejda Jenda (co ho komunisti vyhodili ze školy a tak není inženýr, ale stejně dělá něco kolem letadel) řekl, že pak vezme babičku do Bulharska k moři aby si to taky užila.

Mně se tam moc líbilo. A německý vedoucí nás mají rádi, protože mají rádi tátu ten umí, dobře německy a navíc říká, že se umí naladit na německý humor, ale já to nemám moc ráda myslím, že se na ně vytahuje.

Když jsme tam byli tak táta zjistil, že jim umřel jejich bývalý předseda komunistické strany Ulbricht co jim vládl dřív. Tak šel říct německým vedoucím, že je mu to líto a oni mu řekli pojď se s námi napít, a vůbec nebyly smutní spíš jakoby to oslavovali.

* * *

Byl u nás strejda z Ameriky co je syn té tátovy tety a strejdy, co tam utekli. Dovezl nám dvě obrázkové knihy o Indiánech jsou anglicky, ale táta jim rozumí.

Vyfotily jsme se u jejich auta s členkami a luky co máme, protože si pořád hrajeme na Vinnetoua.

Strejda říkal, že jeho maminka a jeho tatínek už nemůžou riskovat přijet, že by je fakt mohli zavřít.

* * *

ŠKOLNÍ ROK 1973/1974 (5. TŘÍDA)

JL začla chodit do přípravy v hudebce děsně jí to baví. Já jsem přestala chodit do hudebky hned v prváku, protože je daleko a já byla pořád nemocná a taky jsem se nedonutila na ten klavír furt cvičit a už vůbec, mi nešlo hrát každou rukou něco jiného.

* * *

Hrajeme si s dětmi od sousedů a mě napadlo, že bychom mohli mít klub jako ho měly Rychlé šípy. Ale oni nechtějí. Jednou chtěli, ale pak jsme se pohádali, protože jedna holka řekla, že jsem kráva a já chtěla aby se omluvila, protože takhle sprostě se nemluví zvlášť v klubu! A ona se neomluvila a přestala se mnou kamarádit a ostatní nebaví ten klub. Je to škoda. Je nás asi pět, nejstarší jsem já nejmladší je JL a ta by chtěla. Ale hrajeme si pořád na Indiány vybijku, a tak.

* * *

Teď mi někdo říkal, že furt každýho kritizuju a nic mi není dost dobrý a vždycky vím co je nejlepší. To mě naštválo to přece nedělám!

Tak rači nebudu vůbec mluvit!!!

* * *

Chodí nám z Ameriky časopis, táta říká, že se jmenuje Nejšnl džografik (píše se to national geographic). Zaplatil ho strejda z Ameriky. Jsou v něm krásné fotky přírody a tak.

Vždycky přiletí jako velký hnědý pták přes oceán a přistane nám ve schránce. Je v obálce na které je nálepka air mail a americké známky a naše adresa je tam napsaná anglicky.

Divím se, že nám dojde skoro vždycky. Jen občas nám ho asi ještě na poště někdo ukradne. Všem nám vždycky udělá děsnou radost! Táta říká, že je to pozdrav z té svobody tam za dráty.

* * *

Do NDR se přestěhoval jeden americký zpěvák. Jmenuje se Dean Read. Vypadá sympaticky, ale nevím co se mu stalo, že sem za železnou oponu leze dobrovolně. Ti Američani jsou někdy fakt dost naivní.

* * *

Teď jsem udělala průšvih. Ukázala jsem JL všechny dopředu nakoupené schované vánoční dárky a řekla jí, že to má Ježíšek s našima domluvený.

V tu chvíli mi to přišlo jako dobrý nápad, ale máma strašně zuřila.

Nevím, proč by JL neměla vědět, že si dárky kupujeme navzájem. To není nic proti Ježíškovi.

* * *

Byl Mikuláš. Zase ho dělal ten tátův kamarád. Ale JL ho asi poznala. Ona je strašně chytrá.

* * *

Když si nečtu Karla Maye mám spoustu jiných knih hlavně dobrodružných. Holčičí knihy mě moc nebaví, protože skoro nikdy nejsou ani trochu dobrodružné. A čtu si Světem zvířat. U každého zvířete si představuju jaké by to bylo mít ho za kamaráda. Tak mě nejvíc baví savci a z nich šelmy. Ty jsou nejchytřejší. V těch už se docela vyznám. Taky si čtu Vyberte si pejska. To je psí encyklopedie. Máma nám totiž nechce dovolit žádné zvíře kromě králíků na zahradě (a morčat), že bysme se o ně nestaraly (tedy hlavně já). Je fakt, že o ty svý králíky se starám špatně a moc mě to mrzí. Ještě máme slepice, ale o ty se stará babička a s těmi není žádná legrace jen přede mnou utíkají, když je chci chytit a pohladit. Tak je občas aspoň honím jim navztek. Jsem dokonce u mladých chovatelů, ale asi to není ono mě nebaví ta zvířata chovat mě baví, když jsou mí přátelé. A to oni nejsou. A čtu si ABC mladých techniků a přírodovědců. Ale tu techniku vypouštím.

* * *

Babička mi zabavila tři májovky, že pořád jenom čtu a někam je schovala. Ještě jsem je nenašla.

* * *

školní výlet Chodsko

Byly jsme na školním výletě na Chodsku. Táta říkal, že má Chodsko strašně rád kvůli tomu, že pořád čte Paní komisarku od J. Š. Baara. Mně se taky docela líbí. A není to povinná četba! (Jen kousek o Hanýžce a Martínkovi, ale ten mě zrovna moc nebaví.)

Mně se líbí, že Chodové hlídali hranice. Péesáci jako pohraniční stráž tvrdí, že navazují na jejich tradici, protože oni taky hranici hlídají. Ale to těžko, protože Chodové drželi nepřátele venku a tihle nás tu drží všechny vevnitř za mřížemi.

* * *

ŠKOLNÍ ROK 1974/1975 (6. TŘÍDA)

Už jdu na druhý stupeň! Do šesté třídy!

A JL se chystá taky do školy. Je nejvyšší čas už byla pěkně protivná, že tam ještě nemůže.

* * *

Já jsem jiskrák – dětem co jsou ještě moc malé na pionýry – unikla. Ale JL ne. Už tam je a dokonce to i chtěla, protože má moc ráda jejich paní učitelku třídní co to vede.

Jsou to Mladí strážci hranic a já slyšela mámu, jak říká tátovi, že by měli být trochu opatrní co před ní říkají, že to bere nějak moc vážně.

Já myslím, že ona si někdy myslí, že ji naši nemají tolik rádi jako mě a tak je ráda, že ji má ráda ta paní učitelka. Ale já myslím, že je to blbost, že naši nás mají rádi obě stejně.

Doufám, že ji to přejde. Protože kdyby šel někdo naší ulicí nahoru a ptal se mě na hranice tak já bych mu je ukázala. (No možná ne, protože bych se bála, že je to maskovaný estébák.) A kdyby se ptal JL ta by na něj poslala strážce hranic.

* * *

Máma od letoška učí ruštinu a naši třídu dostala taky. Je to blbý učit své dítě a pro to dítě je to ještě blbější, i když na začátku jsem se docela těšila, protože jsem byla zvědavá, jaké to bude a protože vím, že je máma chytrá.

* * *

Jedna holka ze třídy řekla, že je máma kráva, tak jsme se popraly.

Je fakt, že máma je někdy dost hrozně protivná, ale tohle si nikdo nesmí dovolit!!!

* * *

Spousta lidí si dopisuje s někým ze Sovětského svazu, tak máma říkala, že bych to měla taky zkusit, že je to zajímavá zkušenost, i když si myslí, že z toho nic nebude, protože to sami ruští papalášové moc nepodporují, protože nechtějí, aby jejich lidi věděli, že se tady máme líp než oni. A to se nesmí, protože v SSSR je prý komunismus a u nás jenom socialismus a SSSR musí být vždycky první.

Já si dopisuju nerada, protože neodpovídám včas na dopisy, spíš skoro nikdy a mám potom špatný svědomí, ale asi to stejně zkusím, mohlo by to být zajímavý.

* * *

Byla jsem poprvé v divadle! V Chebu! Jinak jsem nějaké divadlo už

viděla, ale buď v televizi nebo tady v ašském kulturním zařízení. Tohle bylo opravdické divadlo v divadle! A moc se mi líbilo.

Byla to Maškaráda od Lermontova. Máma říkala, že Lermontov je ruský romantik, který kritizoval carskou politiku kvůli skoro nulové svobodě a společenské přetvářce a v tom, že se vůbec nic nezměnilo a o tom, že je taky ta hra.

Byla to tragédie!

* * *

Máma mi v pololetí chtěla dát dvojku, ale táta jí řekl, aby mi dala to, co by dala komukoliv jinému s těma známkama a aby neblbla.

* * *

Děcka v naší třídě zase dnes hrozně zlobila. To je strašně nefér k učitelům, ty kvůli nim přijdou o nervy! Fakt nechápu proč to dělají, chovají se jak malé děti.

* * *

Někdo mi řekl, že nemám žádný smysl pro humor! To je NESMYSL! Já mám humor obrovský! Jsem tak ironická, že mi skoro nikdo nerozumí!!! (Kromě táty, JL, mámy a babičky!)

* * *

Tak jsem si začala dopisovat s tím Rusem a někdo mi poradil, že mu mám poslat žvýkačku, že oni strašně rádi žvýkačky, protože je tam skoro nemají, ale že ji mám zamaskovat jinak mu ji celníci nebo kdo seberou, protože je zakázané cokoli posílat.

Tak jsem to udělala, ale nevím, jestli to došlo, nedostala jsem odpověď.

Máma říká, že zkoušela pozvat do školy vojáky z ruské posádky, co tu máme za městem, abychom slyšeli mluvit rusky rodilí mluvčí, ale že jim to jejich politruk nedovolil, že nechce, aby se míchali s místním obyvatelstvem. Asiže my bychom řekli jim, jak se žije tady a oni nám, jak u nich.

Ale je to fakt dobrý. Proč se teda vůbec učíme rusky? Povinně!

* * *

Kluci mě zas dnes zlobili, kroutili mi ruku a já se moc neumím prát. Což je trapný, když furt čtu Vinnetoua. Naši říkali, že mě naučí nějakou sebeobranu, ale moc jim to nešlo a mně taky ne. Žalovat by bylo taky trapný, a tak hrozný to zas nebylo. Dát pěsti jsem jim nechtěla, abych jim neublížila a kousání a škrábání mi přijde trapný. Ale o velký přestávce mě teď vždycky začne strašně bolet žaludek.

* * *

Řekla jsem mámě o tom žaludku. Vzala mě k doktorovi a ten mi napsal nějaké pilulky a nechal mě tři týdny doma. Žaludek už je dobrej.

* * *

Babička říkala, že jí někdo vypravoval, že potkal někde v lese na procházce presidenta Ludvíka Svobodu.

Že mu ten někdo řekl: „Pane presidente, vy jste nám to ale zavařil!“

A on se rozhlédl kolem sebe a zašeptal: „Pssst!“

Babička říkala, že už je stejně odepsaná veličina a že je to jeho chyba, protože mu národ důvěřoval a že s Rusy po invazi opravdu spolupracovat neměl.

* * *

Tak je zase první máj a zas musíme povinně do průvodu. Mně to leze na nervy, ale kdybych nešla, musela bych mít omluvenku. A máma s tátou taky jdou, táta se svým učňákem. Tak se asi potkáme v průvodu.

Na ulici jsou tribuny s papaláši a my půjdeme okolo a budeme na ně mávat mávátkama. No to určitě!

Až budou hrát takový ty věci jako sovětskou hymnu a internacionálu, budu stát v pohovu!!! V pozoru budu jen na československou hymnu. Tu mám ráda, obě půlky, českou i slovenskou. Je to hezký, že jedna je pomalá a druhá rychlá, hesky se doplň.

(Ale moje vlastní hymna je stejně ta hudba z Vinnetoua. Táta říkal, že když Američanům hrají hymnu, tak stojí v pozoru s rukou na srdci, ať se podívám při hokeji. A při téhle své já bych taky klidně stála s rukou na srdci, i když mi to jinak přijde trochu trapný. Protože ta moje je o tom, že dobro vždycky nakonec vyhraje nade zlem a zlo se nikomu nevyplatí, i když to tak někdy nemusí vypadat a že lidi mají být dobří a bojovat za dobré věci i kdyby to s nimi náhodou špatně dopadlo.)

* * *

Když jsme šli v průvodu kolem, spadla tribuna!!! Asi ji blbě postavili. To bylo fakt hrozně legrační a přála jsem jim to komunistům, když mi zavřeli babičku s dědečkem.

Nikomu se nic nestalo, to bych zase nechtěla. Jen se lekli. Dobře jim tak.

* * *

To byl hezkej první máj! Nejen že jsem měla v Sadech míru zase ten párek s hořčicí, ale ještě k tomu tohle divadelní vystoupení.

Doufám, že to není špatné, že mi chutnal ten jejich párek.

* * *

Kluci zabarikádovali třídu židlemi, aby se sem nedostala paní učitelka. Ona je strašně jemný člověk a máma říkala, že asi bude muset jít ze školství, jinak by se z těch dětí zbláznila. Od těch děcek je to sprostý!!!

červen 1975

BOMBA! BOMBA! BOMBA!

Čistě náhodou jsem ve výkladu Suprafonu uviděla úžasnou gramofonovou desku! A naši mi na ni bez námitek dali.

Jmenuje se V právě poledne a je to to hudba z amerických westernů (teda taky italských a německých). Z filmů, co znám, je tam Sedm statečných, Vinnetou a Velká země. V právě poledne jsem neviděla, ale táta mi ho vyprávěl.

Sedm statečných mám moc ráda a taky je docela dost často opakuji – asi že se tam pomáhá utlačovanému lidu a že na konci pistolník Chris říká, že obyčejní lidé jsou stejně ti nejdůležitější. Ale to se dá vykládat i proti těm našim banditům. Když hlavní padouch vesnici obsadí, říká sedmi statečným něco jako: „Nutili jste ty venkovany k vlastnímu rozhodování – se mnou to mají jednodušší! Já jim to prostě nařídím.“ To je u všech diktátorů stejný. Že si ti komunisti nevšimnou, že to platí i na ně!

V právě poledne je o šerifovi, kterého všichni opustí, včetně jeho ženy a on se musí sám bránit tlupě zločinců, protože nechce utéct. To se komunistům asi nelíbí! To by se dalo vykládat všelijak! No, prostě to tu moc často neběží. A malinko připomíná to tu pseudo-westernovou písničku Karla Kryla o tom, že odjel z města, kde jsou šerif i soudce gangstři, oba řádně zvolení a lidi strachem nezdraví, aby si zachoval to nejdůležitější – svou svobodu.

* * *

Tu desku nahrál rozhlasový orchestr – moc pěkně. A jak jsem to brala, že hudba z Vinnetoua je má hymna, teď je mojí hymnou celá ta deska. Vysloveně mě nabíjí a dává mi sílu a... takový odtržení od toho všeho kolem mě.

A je k ní úžasný povídání na obalu. O tom, jak se zhasne a na plátně se objeví světlo a my se octneme v tom příběhu, kde dobro vyhrává. Čtu si to taky furt kolem dokola. Napsal to nějaký Miroslav Černý.

* * *

Ještě mě napadlo: ta deska začíná hudbou z Velké země. Velká země je v tom filmu Amerika. Třeba se tak měla jmenovat celá ta deska a cenzura to zatrhla? Nebo to ten člověk, co to sestavoval ani nezkoušel, ale prostě dal tu skladbu na první místo? Aby potěšil ty, co mají taky rádi Ameriku a kterým ta velká země na dálku dává sílu do života?

* * *

Zase je spartakiáda, naši tomu říkají vykradený sokolský slet.

Na tělocviku jen *zkusili* nechat mě to zacvičit a hned mě vyřadili. Ale s turistickým oddílem se máme účastnit soustředění v Praze.

Nejdřív jsme měli soustředění u Chebu a teď se chystáme do té Prahy. To mě těší, jen mě mrzí, že se tam asi nepotkám se strejdou Jendou – tím pražským.

* * *

Tak už mám po soustředění v Praze a byla to děsná sranda!

Sotva jsme se v Praze na Džbánu (to je velký rybník) utábořili, začlo strašně lejt. Spoustě lidí to vyplavilo stan, mně ani moc ne, ale udělalo mi to flek na spacáku.

Vedoucí začli shánět, kdo má v Praze jaké příbuzné, tak jsem se hned přihlásila, že mám mokrý spacák a strejdu s tetou v Praze, oni jim zavolali a strejda slíbil, že si mě na pár dní adoptují. (Ještě mám někde v Praze toho bratrance, ale nevím kde a taky tetu, tátovu sestřenku.)

Pak za mnou někdo přišel, že si všiml, že můj spacák není moc mokrý, tak jestli si ho může půjčit. Tak jsem samo řekla, že jo. A byli jsme všichni spokojení. Já měla rychloprázdniny v Praze se strejdou a tetou místo tý blbě spartakiády a ti, kdo chtěli na Džbánu zůstat, tam zůstali.

Ještě doufám, že ten déšť naboural i ta hromadná přiblblá cvičení! (No, ale těm jednotlivcům zápal plic nepřeju, to už by bylo *moc* hnusný.)

Strejda mi ukázal nový metro, co právě před spartakiádou otevřeli. Je moc zajímavé. Jezdí pod Václavákem, tak jsme tam nejdřív jeli tramvají. Ale strejda říkal, že brzy budou mít tady v Dejvicích hned dvě stanice metra skoro u domu. Ale zatím tam mají jen příšerný staveniště. Už se na to hrozně těší, protože strejda má tyhle věci rád.

Strejda vzpomínal, jak jsme byli kdysi o prázdninách u nich a já v zoo zlobila u koně převalského.

* * *

Taky jsme zas byli s našima na Rujaně. Letos tam byla hrozná zima a zataženo, ale stejně to tam mám ráda.

* * *

ŠKOLNÍ ROK 1975/1976 (7. TŘÍDA)

Máma ví, že mám moc ráda zvířata. Tak říkala, že bych se tím třeba mohla jednou nějak živit. Jako zvěrolékař nebo přírodovědec nebo tak.

Ale máma taky říkala, že na to bych ještě chvílku musela chodit do nějaké školy. To se mi fakt nechce. Ale máma říká, že jestli chci dělat něco, co mě bude aspoň trochu bavit, nic jiného mi nezbude. Táta si to myslí taky. I babička. JI jsme se neptali, ale ta se bude asi učit donekonečna, tu to strašně baví.

No, já nevím. Co se snažím mít ty zvířecí kamarády, všichni mě dost ignorují. Nemluvívím o rybičkách a andulkách, tam je to jasný a to byla jen křeč, že jsme si je pořídili. Ale naše kočka na mě kašle taky, asi protože je to kočka.

S kočkama máme na sebe vůbec smůlu. Táta říká, že když jsem byla malé batole a chodili jsme k jeho mamince a bráchovi a taky jeho tatínkovi, mému dědečkovi, co už pak brzo umřel (mámin umřel už, než jsem se narodila), kteří tam vždycky měli kočky, chtěla jsem se s nimi přátelit, ale kočky přede mnou zdrhaly. Když se objevilo malé stvoření v červeném kožíšku, kočky prostě nebyly, jen z úkrytů blýskaly očima.

A byl tam jeden černý kocour, co mě zvlášt neměl rád a vždycky se přede mnou zašil. Ale jednou jsem ho zatlačila do rohu a sáhla po něm a on mě seknul.

Já utíkala ke keři, sebrala jsem prut a strašně ho natřela. Kocour zaječel, zdrhal a já za ním. Samo že mi utek. (Prý jsem mu pak říkala *tátourek, ten dūvokej*.)

Prostě – s těmi zvířaty je to divný. Jako bych chtěla, aby mi úplně patřila – ale to je divný, ne? Žádný živý tvor by neměl úplně patřit někomu jinému. Asi jsem divná, že si něco chci tak divně přivlastnit. Asi bych to neměla dělat.

Zdá se mi, že těm zvířatům vždycky pak spíš ublížím.

A přitom se mi tak strašně líbí, že jsou živá. Jsou tu, vypadají jak vypadají a myslí jak myslí a cítí úplně po svém. A je to úžasný, nikdo by to neuměl udělat. Dá se udělat hýbací pes, který i štěká, ale je to hračka, není to opravdu pes, protože v sobě něco nemá – asi takovou tu věc, co jí říkáme život?

U lidí to platí taky, ale ty nemůžu chytit a prozkoumat.

* * *

Poprvé v životě mě málem přejelo auto. Šla jsem nachcípána od doktora domů. Když jsem šla kolem výkladu *Knihy*, všimla jsem si

– k mému radostnému šoku – že je tam nová májovka (už dlouho žádná nevyšla).

Tak jsem bez ohlednutí dozadu a bez varování udělala obrovský skok pozadu od výkladu přes celý chodník do hlavní ulice – tělocvikářka by zírala! – jako že ji přejdu a půjdu si do školy k mámě pro peníze, protože jinak by tu knihu sto procentně vyprodali. No a octla jsem se přímo před čumákem škodovky, jedoucí z kopce dolů, která to naštěstí stihla ubrzdit. Ale ani jsem nebyla v šoku, ten dobrý šok to přebil, hned jsem na to zapomněla díky té májovce, co jsem si pak za dvacet minut koupila. To ten řidič se vyděsil víc.

* * *

Karel May je skvělý, člověk se toho od něho tak strašně moc naučí. Ti, co tvrdí, že ne a smějí se mu, to čtou nějak divně. Spousta lidí od něho umí zeměpis – on ho tam má spoustu. A ten já si vůbec nepamatuju, asi protože jdu po tom příběhu a zeměpis většinou nejen ignoruju, ale i přeskakuju.

Ono to sice je trochu jako cestopis, ale mně se nezdá, že by to mohl všechno jeden člověk stihnout a zvládnout. Tak to asi píše jen to, co si vymyslel. Ale to mi vůbec nevadí.

Taky tam každou chvíli mluví o bohu a o víře.

O tom já moc nevím, ale učili jsme se, že věřit se lidi naučili, když nevěděli, jak funguje příroda – třeba viděli blesk a mysleli si, že je to nějaký bůh.

To mi přijde docela logický. Že my tomu fungování všeho teď rozumíme víc, protože máme všechnu tu vědu, co to všechno vysvětlí.

A to taky vysvětluje, proč Karel May ještě v boha věřil. Před sto lety vědu teprve objevovali a ještě nebyli tak vyspělí.

* * *

Babička (ta tátova) si zlomila nohu. Vzali ji do nemocnice a ona tam umřela.

Táta je z toho hrozně špatný.

Pohřeb byl v krematoriu a mně se nelíbil, byl tak nějak hloupý.

Strejda (ašský) teď bude bydlet sám, jen s kočkama.

* * *

Táta se strašně rozčílil. Křičel, že by všechny ty komunisty postřílel, zvláště toho prokurátora, co jemu a jeho rodině zničili život, protože jeho rodiče se po tom procesu už nikdy nevzpamatovali.

Já mu říkala, že nenávisť je špatná, že Karel May o tom každou chvíli píše. Nenávisť ničí toho, kdo nenávidí a tomu nenáviděnému to může být fuk.

A i kdyby to tak nebylo, stejně není správné nenávidět nějakou lidskou bytost, i když je to hnusák.

Máma tátovi řekla, že mám pravdu, že jejího otce taky zničili a on se pak ukouřil k smrti, ale ona kvůli tomu nebude takhle vyvádět, škodila by tím jen sama sobě.

Babička (ta mámina) kupodivu mlčela, což je nezvyklé, ale ošklivě koukala, protože si asi myslela to samý, co táta.

* * *

Docela mě štve, jak lidi otravují ty, kdo mají pořád rýmu. Buď jim to přijde děsně legrační – což podle mě není vůbec legrační, že má někdo furt hlavu jak škopek a v nose a krku nateklo a nemůže dýchat nosem a vůbec sotva dýchá – nebo otravují, ať se člověk vysmrká, když to vůbec nejde, protože je ta sliznice nateklá, až to řeže, ale žádný hlen tam není. Nebo člověku kape od nosu tak, že si tam musí pořád držet kapesník, a ještě mu to furt teče do krku a až do žaludku. A to nemluvím o tom příšerném kašli, div se člověk neudusí, co s tím taky souvisí.

Ty otravové by radši měli vděčně děkovat, že to sami nemají a nechat ty dotyčné na pokoji, ať si přežívají, jak nejlíp umějí!!!

* * *

Babičce (mámině) teď bývá často blbě. Máma říkala, že za války přechodila žloutenku a teď se jí ta cirhóza jater pořád zhoršuje.

Babičku mám moc ráda. Je strašně chytrá. Prý po válce stála ve frontě na mlíko s ženskými, které se radovaly, že jim komunisté dali pole, co vzali jiným – bohatým a Němcům. Babička jim řekla: „Jen se netěšte, oni vám to zase seberou!“ A ty ženské protestovaly: „Proč by nám to měli brát, když nám to teď dali?“

A sebrali.

Babička přežila dvě světové války a o ničem si nedělá iluze.

* * *

Ptala jsem se mámy, jak jí komunisti zničili tátu, když přitom nebyl vůbec zavřený.

Prý po válce, když se komunisti sáпали po moci, někdo napsal článek, že dědeček ukradl bednu zlata a zakopal ho na zahradě. Pak ho vyhodili z armády. Dědeček byl kapitán a byl v armádě rád, ale nebyl komunista. Za první světové války dezertoval z rakousko-uherské armády a pak bojoval v italských legiích proti Rakousku, takže byl vlastně hrdina.

Máma říká, že stejně žádnou zahradu neměli a že tu bednu zlata by teda brala, protože dědeček a babička začínali oba s holými zadky a než se z toho srabu pořádně dostali, přišli nacisti a pak komunisti.

Dědeček se už nikdy nevzpamatoval z toho, že ho tak pošpini-li, a když pak utekli do Aše, aby našli nějaký bydlení, dělal už jen někde vrátného a pak šel do důchodu a jen seděl doma a kouřil a kouřil a když máma vytáhla babičku na film do kina, říkal, že až přijedou Američani, postaví je ke zdi za to, že takhle kolaborují s komunisty (jako tím, že vůbec někam jdou).

Dědeček, jako voják, by byl asi radši, kdyby ho bývali komunisti opravili, aspoň by si připadal statečněj a ne takhle poniženej.

* * *

Tak! Už jsem potkala v nějaké knize ten Otčenáš. Tak si ho opišu a naučím se ho a taky ho dám JL, protože patří k všeobecnému rozhledu, jak tomu říká táta.

Ať se jde máma vycpat! V něčem je tak chytrá a jiné věci příšerně komplikuje – to nám ho prostě nemohla nadiktovat a místo toho nám vykládala kde co? My tehdy nechtěly přednášku, jen ta slova.

* * *

Zase jsem byla s tím mým pionýrským turistákem na pěším pochodu Sokolovská pětadvacítka. Tu a tam s nimi někam jdu, když zrovna nejsem nachcípáná, což je málokdy. Máma je ráda, když se mnou jede táta, pak někdy jede i JL. Máma jela asi dvakrát. Vždycky skončím na oháňce a taky se mi vždycky odřou nohy (a JL taky), nevím, jako to dělají ostatní, že nemají tolik puchýřů jako my.

Většina jich vždycky letí vpředu jako blázni. Já tak rychle fakt neumím, a i kdybych uměla, k čemu jim to je? Vždyť musí krajinu vidět jenom jako rozmazanou čáru. Vedoucí si letí s nimi, jen se tu a tam zajdou podívat, jestli se jim ta oháňka ještě neztratila. A furt nás popohánějí. Někdy se fakt bojím, že nás tam zapomenou, a já mám orientační hluch.

Když je s sebou táta, jde vzadu, povídá si s námi a ostatní vedoucí se ani neukážou, protože na něj spoléhají. A táta sbírá ty zničené a ztracené a dodává jim odvalu.

* * *

prázdniny 1976

Máme na návštěvě strejdu Jendu z Prahy a on dnes u táboráku na zahradě vypravoval rodinný history. Naši se s ním bavili o politice a říkali mu, že je jim sympatická katolická církev a vůbec křesťani, protože se tomu režimu tak brání.

Strejda říká, že jsou to všechno pověry a že tomu ani trochu nevěří. Že když jako kluk chodil na náboženství, tak tomu katechetovi říkal, že existují částice hmoty jako protony a elektrony, že to tehdy

byla novinka, a ten katecheta mu řekl, že je to všechno blbost, tak mu strejda řekl, že to jeho náboženství je teprve blbost, a tak se pořád hádali, až tam přišel jeho otec a odhlásil ho z náboženství, ale strašně se za to styděl, protože tehdy chodili na nějaké náboženství všichni. A tak že on je ateista a nechápe, proč nejsou všichni.

* * *

Strejda zas začal vyprávět, jak jedna jejich teta chtěla do kláštera, a když tam vstoupila, poslali ji zase zpátky, protože tam všechny pořád terorizovala, jak to mají dělat správně.

A taky říkal, že dědeček (jeho a mámin tatínek) přišel o všechno dědictví, protože byl za první světové války v těch italských legiích a tahle teta prodala všechnen jeho podíl na statku a dala ho kostelu, aby se tam modlili za spásu dědečkovy duše, protože ona si myslela, že skončí v pekle, protože zradil císaře pána. (A já si myslela, že za první světové války už v Čechách a na Moravě Habsburky nikdo nechťel!)

* * *

Strejda nám taky líčil svoji představu o budoucnosti. On je na tu techniku, tak popisoval, jak všechno budou čím dál víc dělat stroje. A jak lidi budou vyrábět čím dál víc věci a čím dál víc polezou do vesmíru. A pak ta naše planeta stejně skončí.

Jemu se to zdá jako perspektivní budoucnost lidstva. Ale mně to zní trochu jako ta komunistická. (I když strejdu komunisti vyhodili ze školy.) To mi přijde pěkně depresivní. To by byl nesmysl být tady ve vesmíru jen kvůli tomu.

Já myslím, že lidi musí mít ještě nějaký smysl než jen vyrábět a rozlézat se tak, jak se nám po zahradě pořád víc rozlézají mravenci. Jinak by to přeci bylo nanic. A k čemu by byly všechny krásné a dobré věci, co tu jsou? Úplně zbytečné.

Kdyby to bylo opravdu takhle, to by snad bylo lepší vůbec nebýt – než být, množit se, vyrobit spoustu krámů a pak vybuchnout i se sluncem, pokud se náhodou nedokážeme pozabíjet už mnohem dřív.

* * *

Táta od někoho sehnal dalšího Škvoreckýho. Moc ho to potěšilo, protože ho má rád. Š. vyrůstal ve stejnou dobu jako táta taky ve východních Čechách a jeho vzpomínky strašně připomínají tátovy vzpomínky – tím naladěním.

Škvorecký je teď samozřejmě zakázaný. Zůstal na Západě po šedesátém osmém, když viděl, že by ho stejně nevydávali. Naši říkají, že zůstat na Západě je teď nejrozumnější věc, co může kdo udělat, když ta komunistická břečka přitahuje a je čím dál šedivěji a lidi se

bojí před sebou promluvit slovo, aby je někdo neudal, a vůbec, kdo má nervy a žaludek tady v tom žít.

* * *

ŠKOLNÍ ROK 1976/1977 (8. TŘÍDA)

JL už to hlídání hranic přešlo. Teď už je u mladých požárníků. To je užitečné, jen bych řekla, že na holky asi těžký. Pořád tahají ty hadice.

Hlas Ameriky už poslouchá s námi.

* * *

Máma mě furt posílá na nějaké soutěže ze všeho možného, už od šesté třídy. Docela mě to baví, i když mám vždycky hnusnou trému. Akorát soutěže v sobě nesou jednu blbou věc, to, že někdo musí vyhrát.

Když prohraju, mám vztek, že jsem prohrála. Když vyhraju, štev mě, že je to líto těm, co prohráli. To si člověk fakt nevybere.

Nejvíc mě baví recitování v češtině i v ruštině. Ale zrovna tam jsem nic moc nevyhrála. Vyhrávám trochu v olympiádách a tak.

JL už taky recituje, moc hezkou básničku od Františka Hrubína o sluncích a hvězdičkách. (Ty hvězdičky nás nějak furt pronásledují.) A druhou o Šeherezádě, taky Hrubín.

Já recitovala básničku od Holana o dítěti z koncentráku. Našla ji máma, ale já si nejsem úplně jistá, jestli by ji neměl recitovat spíš někdo dospělý. Teď recituju takovou lyrickou o krásách naší země. Proti té taky nic nemám, kromě jednoho verše, kde se vykřikuje co si o budování vlasti. Nic proti vlasti, ale toho budování mám už plný zuby.

V ruštině jsem recitovala básničku o kosmonautovi – dobře se recituje, je taková nadšená. A o komunistech jsou tam jen dva verše, tak jsem je nějak přežila. Ale je to kolaborace, i když malá.

Teď mám jednu ruskou básničku o ceně slov od Šefnera – ta se mi moc líbí, ale na recitaci je těžká, protože je zároveň normální i patetická. Není tam žádný verš, za který bych se styděla – spíš se musím stydět za sebe, že ve svém životě dělám se slovy to, co mi ta básnička radí nedělat

– i něděľaj ich slúgami v měľkom bytu / beregi iznačálnuju ich čis-totu!

Neděľej ze slov slouhy svého povrchního bytí, ale střež jejich počáteční čistotu.

* * *

Fakt mě tady lidi štvou, jak tomu režimu přisluhují. Já myslím, že asi taky budeme muset emigrovat. Naši říkají, že stejně všichni slušní a schopní lidé, co mohli, už z téhle země utekli. Tak bychom

asi měli taky, ale nevím jak. Jinak budem celý život nešťastný, naši jsou nešťastný už teď.

* * *

NO TAK JSEM NAŠIM SLÍBILA, ŽE PŮJDU NA TO GYMNASIUM, když to tak chtějí.

Vlastně už mi to ani tak nevadí, protože nevím, kam bych šla, protože mě baví strašně moc věcí najednou, ale žádná nejvíc.

ALE JE TO POSLEDNÍ ŠKOLA, NA KTEROU PŮJDU.

Máma mi to slíbila, ale divně se při tom usmívala.

* * *

... ALE MOŽNÁ BUDU PŘECI JEN JEŠTĚ CHVILKU STUDOVAT

